

kwamen er, vaak in langgerekte slierten en laag over de golven zeilend, maar liefst 325 voorbij, een prachtig gezicht. Jan Velthuis, die bij de vuurtoren had gestaan, vertelde dat hij er die ochtend zeker 1000 had gezien! Drieteenmeeuwen en dwergmeeuwen kunnen soms ook in flinke aantallen gezien worden. Op 23 december 1991 passeerden zo'n 400 drieteenmeeuwen en op 7 januari 2007 ruim 1100 de telpost. Veel dwergmeeuwen waren te zien op 4 november 2002 en 6 januari 2008 met respectievelijk 700 en 589 exemplaren.

Zeetrekten is een aparte tak van vogels kijken waar je veel zitveles en geduld voor moet hebben. Niet iedereen is gecharmeerd van het idee om op een stoeltje zittend urenlang over zee te "moeten" turen in de hoop een vliegend object te zien en al helemaal niet als het stormt en regent. Toch kan ik iedereen aanraden om eens een kijkje te komen nemen bij de nieuwe telpost langs de Prinses Maximaweg op de Tweede Maasvlakte. Het zou zo maar kunnen dat u de keer daarna óók met een stoeltje komt en mocht u die vergeten, geen probleem, er zijn zitbanken aanwezig!

Samenvatting “Ringverslag Parnassiavlak Voornes Duin periode 2009 t/m 2013”

door Hans op den Dries

De vangsten uitgewerkt in een tabel kunt u zien in de digitale versie van “In de Branding” op onze website.

1. Inleiding

Jaarlijks worden vanaf 1988 door leden van de Vogelwerkgroep van de KNNV afdeling Voorne op het Parnassiavlak of het Groene Strand in Voornes Duin vogels geringd. Het gebied is in beheer bij het Zuid-Hollands Landschap. De resultaten van het ringwerk worden ter beschikking gesteld aan het Vogeltrekstation (VTS) in Wageningen.

In de periode tot 2010 is er voornamelijk onder leiding van Adrie van der Heiden geringd, met als mede-ringer Hans op den Dries. Door omstandigheden is er in 2009 vier maal en in 2010 slechts één maal geringd. Onder regie van Hans op den Dries is het ringen vanaf 2011, dankzij de versterking van de groep met een aantal enthousiaste helpers, weer helemaal opgepakt. In dit artikel wordt vooral aandacht besteed aan de resultaten in de jaren 2011 t/m 2013. In het slothoofdstuk worden die resultaten voor een aantal soorten in meerjarig perspectief gezet en gerelateerd aan de gevonden uitkomsten in andere gebieden.

2. De ringgroep Voorne

a. De samenstelling:

De ringgroep Voorne bestaat uit twee ringers met een ringvergunning en een aantal vaste assistent-ringers. De vergunning is verstrekt door het VTS.

b. De ringlocatie:

De ringlocatie is gelegen aan de zuidoever van het Oostvoornse Meer op het Parnassiavlak in Voornes Duin. Het gebied is in beheer bij het Zuid-Hollands Landschap (ZHL). Op deze locatie

wordt, inclusief het naastgelegen Groene Strand, sinds 1988 geringd.

De begroeiing bestaat voornamelijk uit middelhoge struiken en enkele lage bomen. Een aantal open plekken is in de bloeiperiode onder andere bezaaid met verschillende soorten orchideeën en parnassia. Het gebied is naar deze laatste soort vernoemd. Het terrein is vrijwel het gehele jaar nat tot drassig. Laarzen zijn in veel situaties geen overbodige luxe. Als het gebied toch te nat blijft, mag de onderste baan van de netten niet zo laag hangen dat eventuele vogels in het water komen.

c. De ringbanen en ringplek:

De maximale hoogte van de struiken ligt rond de vijf meter. Jaarlijks wordt door ZHL de ringbaan opgehouden door middel van maaien, zodat de netten vrij kunnen worden opgezet. Zo nu en dan moet er wat extra snoeiwerk worden verricht. Met toestemming van ZHL mogen wij met één auto het ringmateriaal naar het begin van het Parnassiavlak brengen. Vanaf deze plek stapelen we de attributen op een soort handkar, om ze dan over de modderige paden naar de ringlocatie te brengen.

Bij elke ringbeurt worden in twee banen achttien netten van drie meter hoog en negen meter lang opgezet en afgespannen met scheerlijnen. Aan de scheerlijnen worden kaartjes opgehangen, die aangeven dat wij met een ornithologisch onderzoek bezig zijn.

Vervolgens wordt de ringplek ingericht. Deze plek is zo gekozen dat die vrij staat van de ringbanen.

Bij het inrichten van de ringplek wordt standaard een lijn gespannen waaraan haken bevestigd zijn. Aan deze haken kunnen de gevangen vogels in zakjes worden opgehangen.

Voor slecht weer hebben we een visserstent ter beschikking gekregen van één van de helpers, Hugo van der Slot. De verzamelde vogels, die in zakjes aan de lijn hangen, worden dan met plastic afgedekt. Er zal dan snel en kordaat opgetreden worden, zodat ten alle tijden het welzijn van de vogels voorop zal staan.

d. Het ringen:

De periode waarin er wordt geringd, duurt van half maart tot en met eind april en vanaf augustus tot en met eind november. Dit heeft te maken met het weer en andere activiteiten. De verzamelde gegevens worden in een computerprogramma van het VTS ingevoerd.

In principe is er telkens naar gestreefd om één uur voor zonsopkomst met het opzetten van de netten te starten, zodat het vangen van de vogels kan beginnen zodra de meeste vogels beginnen te vliegen.

Doorgaans worden de netten weer neergehaald nadat er twee rondes achter elkaar geen vangsten meer zijn gedaan.

Bij het ringen wordt gebruik gemaakt van verschillende materialen en gereedschappen. Zoals verschillende ringmaten, tang, meetlat, unsters, en diverse determinatie gidsen en tabellen.

Nadat de vogels gevangen zijn, wordt eerst de soort bepaald en zo snel mogelijk de rechter poot van een ring voorzien. Om precies te zijn, het gedeelte van de poot onder de enkel. Het nummer van de ring wordt dan opgelezen en genoteerd in de daglijsten. Daarnaast worden onder andere leeftijd, vleugelengte, vet, rui en gewicht genoteerd.

Nadat alle handelingen zijn uitgevoerd, kunnen er nog (extra) foto's worden gemaakt voor eventuele bewijsvoering, educatie en archivering. Het gebeurt zo nu en dan dat er een soort wordt gevangen waarbij eerst naar enkele details gekeken moet worden, zoals boomkruiper en taigaboomkruiper, die goed bekeken en gemeten moeten worden om vast te stellen welke soort er gevangen is en geringd gaat worden. Dit zelfde geldt ook voor bijvoorbeeld de kleine karekiet en de bosrietzanger.

De vogel moet tot slot zo snel mogelijk worden losgelaten en, voor welk doel dan, ook nooit langer worden vastgehouden dan strikt noodzakelijk.

3. Gegevensverwerking

Het is vanzelfsprekend dat in het veld de gegevens uiterst zorgvuldig worden genoteerd. Dat

begint al met de maat en het nummer van de betreffende ring. Die wordt elke keer door de ringer opgelezen en bevestigd door de notulist. De taak van de notulist is dan ook de ringer hier zo nodig op te attenderen. De digitale verwerking moet dan natuurlijk ook met de zelfde nauwkeurigheid worden uitgevoerd.

Uiteindelijk worden de verzamelde gegevens in GRIEL (Geautomatiseerd Ring Invoer en Export Loket) ingebracht. Dit is het programma van het VTS om ringgegevens van geringde en teruggevangen vogels in te voeren.

4. Resultaten

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de bereikte resultaten in de jaren 2011 t/m 2013. De jaren 2009 en 2010 en evenzo de hieraan voorafgaande perioden 2000-2008 en 1988-1999, worden zo nu en dan wel even aangehaald (van der Heiden 1999/2008). Tevens is een tabel bijgevoegd over de jaren 2009 t/m 2013.

2011

In 2011 is veel geringd. Er is een mooie spreiding van de ringdagen over het jaar geweest, vijf maal in het voorjaar (maart en april) en twaalf maal in het najaar (augustus tot en met november).

In totaal zijn er zeventien bezoeken aan de ringplek gebracht. Dat leverde mooie vangsten op met een totaal van 456 vogels (342 nieuw en 114 terugvangsten) verdeeld over 27 soorten. Leuke soorten voor dit jaar waren: goudhaan 3, kleine karekiet 2, sprinkhaanzanger 1, rietzanger 1, cetti's zanger 3, fluitser 1, nachtegaal 1, koperwiek 2, ijsvogel 2 en gaai 2.

2012

In 2012 zijn we dertien keer het veld in geweest in de zelfde periodes als in 2011. Er zijn in dit jaar 407 vogels gevangen (328 nieuw en 79 terugvangsten), verdeeld over 26 soorten.

Opmerkelijke vangsten voor dit jaar waren: goudhaan 5, vuurgoudhaan 2, kleine karekiet 2, cetti's zanger 2, zwarte mees 2, gekraagde roodstaart 1, keep 1, grote bonte specht 1, koperwiek 1 en ijsvogel 1.

2013

In 2013 is er minder geringd. Toch zijn er redelijk veel vogels gevangen, in totaal 244 vogels (202 nieuw en 42 terugvangsten), verdeeld over 25 soorten. Leuke vangsten voor dit jaar waren: vuurgoudhaan 2, boomkruiper 1, kleine karekiet 4, cetti's zanger 2, witte kwikstaart 1, putter 1, nachtegaal 1, grote bonte specht 2, sperwer 1 en bosuil 1.

24 uren-ringdag

kleine karekiet

In 2013 is voor het eerst een

24 uren-ringdag uitgevoerd. Het ringen is gestart op 30 augustus 2013 omstreeks 20.00 uur en geëindigd op 31 augustus 2013 omstreeks 20.00 uur. Direct na aankomst is er een eerste ronde gelopen en zijn de volgende, nog laat actieve, zangvogels gevangen en geringd: winterkoning 1, grasmus 1, roodborst 2, tuinfluiter 1, merel 1 en 1 terugmelding van winterkoning. Op 31 augustus zijn: fitis 1, tjiptjaf 7, winterkoning 1, roodborst 1, pimpelmees 4, zwartkop 3, tuinfluiter 2, grote bonte specht 2, geringd en hebben we de volgende vogels gevangen als

terugmelding: tjiftjaf 2, koolmees 1, tuinfluiter 1 en goudvink 3.

Vier mensen hebben de nacht ter plaatse doorgebracht. Twee slapend terwijl de andere twee de ogen open wisten te houden. Daar hoorde uiteraard de ringer bij, omdat deze verantwoordelijk is voor alles wat er gebeurt. In deze nacht zijn er geen vogels gevangen. Er is wel getracht door middel van geluidsopnamen waterral en porseleinhoen te lokken. Helaas heeft dit niet het gewenste resultaat opgeleverd.

In totaal zijn er tijdens die 24 uur 35 vogels gevangen, waarvan er 8 al geringd waren.

De hele dag door zijn er belangstellende leden gekomen en gegaan. Velen van hen hebben het als nieuw, leerzaam en verhelderend ervaren.

Vangsten per soort

In dit hoofdstuk wordt een aantal in het oog springende soorten besproken en van commentaar voorzien. Achter elke soort is telkens het aantal gevangen vogels per jaar vermeld (respectievelijk 2011, 2012 en 2013).

Waar dat zinvol is, wordt ook verwezen naar de rapportages die in de jaren voorafgaand aan de onderzoeksperiode door Adrie van der Heiden e.a. zijn uitgebracht. Er werd toen geringd op het Groene Strand bij Oostvoorne en ook op het Parnassiavlak (van der Heiden 1999 en 2008).

Tabel 8 Overzicht van de vangsten Parnassiavlak jaren 2009 t/m 2013

2013	jaar	2009		2010		2011		2012		2013		Totalen		
	ringmaat	nieuw	terug	nieuw	terug	nieuw	terug	nieuw	terug	nieuw	terug	totalen nieuw	totalen terug	totaal / soort
	winterkoning	2.0	12	3	3	0	14	11	28	13	14	4	71	31
tijtjaf		27	2	10	3	48	27	33	8	55	14	173	54	227
fitis		0	0	0	1	11	6	8	2	12	1	31	10	41
staartmees		6	2	3	2	9	3	20	6	1	3	39	16	55
goudhaan		0	0	0	0	3	0	5	0	0	0	8	0	8
vuurgoudhaan		5	1	0	0	0	0	2	0	2	0	9	1	10
boomkruiper		0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1
		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Subtotaal	50	8	16	6	85	47	96	29	85	22	332	112	444
pimpelmees	2.3	6	3	0	0	10	9	18	8	17	5	51	25	76
kleine karekiet		1	0	0	0	2	0	2	0	4	0	9	0	9
heggenmus		2	4	4	1	21	11	21	8	3	1	51	25	76
roodborst		23	4	0	0	46	9	37	7	12	0	118	20	138
grasmus		0	0	0	0	4	0	0	0	3	0	7	0	7
rietzanger		0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1
braamsluiper		1	0	0	0	6	0	3	0	4	1	14	1	15
sprinkhaanzanger		0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1
fluit		0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1
cetti's zanger		4	0	0	0	2	1	1	1	2	0	9	2	11
zwarte mees		0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2	0	2
gekr.roodstaart		0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1
tuinfluter*		0	0	0	0	5	2	1	0	0	0	6	2	8
koolmees*		0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1
witte kwikstaart		0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1
putter		1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	0	2
		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Subtotaal	38	11	4	1	100	32	86	24	47	7	275	75	350
koolmees	2.8	3	0	1	0	6	0	11	2	6	1	27	3	30
zwartkop		18	0	0	0	83	6	55	5	23	2	179	13	192
goudvink		19	5	0	1	35	19	28	13	16	6	98	44	142
nachtegaal		0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	2	0	2
tuinfluter		5	1	0	0	6	0	2	0	11	2	24	3	27
vink		0	0	0	0	0	0	8	0	4	0	12	0	12
keep		0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1
groenling		1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Subtotaal	46	6	1	1	131	25	105	20	61	11	344	63	407
merel	4.2	7	2	1	0	17	10	20	6	5	2	50	20	70
zanglijster		2	0	0	0	3	0	18	0	0	0	23	0	23
grote bonte sp		0	0	0	0	0	0	1	0	2	0	3	0	3
		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Subtotaal	9	2	1	0	20	10	39	6	7	2	76	20	96
koperwiek	3.5	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	3	0	3
		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Subtotaal	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	3	0	3
ijsvogel	3.5 smal	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	3	0	3
	Subtotaal	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	3	0	3
gaai	5.5	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	2	0	2
spewer		0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1
		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Subtotaal	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	3	0	3
bosuil	11	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1
		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Subtotaal	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1
	Totaal	143	27	22	8	342	114	328	79	202	42	1037	270	1307

Winterkoning (25, 41, 18)

De winterkoning is een veel voorkomende broedvogel en tegelijkertijd ook een standvogel. Ze zal daardoor dus ook in het najaar en het vroege voorjaar aanwezig blijven.

Er zijn in 2011 relatief weinig winterkoningen gevangen. Op twee dagen na, zijn er toch elke dag wel één of meer vogels in het net gevlogen. Eén exemplaar vond het net blijkbaar erg aantrekkelijk. Tijdens één ringsessie werd deze er maar liefst driemaal uit gehaald. Ook bij latere ringbeurten en zelfs een jaar later werd deze vogel teruggevangen.

In 2012 zijn er met vier ringdagen minder, maar liefst 16 meer vangsten geweest. Wellicht was de winterkoningstand toen optimaal.

Het jaar 2013 valt ondanks de slechte winterkoningstand van dat jaar, voornamelijk veroorzaakt door de lange koude winter met een langdurig sneeuwdek tot eind februari, niet tegen. Daar komt nog bij dat er in de maanden september en oktober niet geringd is.

Zanglijster (3, 18, 0)

Iets minder algemeen dan de merel, maar wel een relatief vaste broedpopulatie. Toch wordt de zanglijster zeer onregelmatig en weinig gevangen. Daarmee kunnen we zeggen dat 2012 met 18 vogels een topjaar was. Vooral 24 oktober 2012 was met 8 exemplaren een topdag.

Eén aspect moet nog worden genoemd. Het is gebleken dat de zanglijster samen met de goudvink een vogel is die erg stressgevoelig is. Hierdoor is er besloten dat deze beide soorten na een vangst in herkenbare zakjes gestopt worden en direct als eerste vogel geringd worden.

Zwartkop (89, 60, 25)

Dit is samen met de tjiftjaf de meest gevangen vogel. Het is een zeer algemene broedvogel en maakt dus ook tijdens de trek veel gebruik van het duingebied. Ze eten voornamelijk vlierbessen, wat dan tijdens het ringen ook duidelijk te merken is. Veel ontlasting wordt op diverse (ongewenste) plaatsen op de ringplek achtergelaten.

Grasmus (4, 0, 3)

Dit is ook een algemene broedvogel van het gebied. Toch wordt deze soort weinig en onregelmatig gevangen. Alleen in het jaar 2000 zijn er extreem veel grasmussen gevangen, namelijk 19 en in 2001 nog 9. Daarna viel het aantal helemaal terug naar, in een aantal jaren, zelfs 0 exemplaren.

Cetti's zanger (3, 2, 2)

De cetti's zanger is een broedvogel van de laatste jaren. Deze mysterieuze zanger was in de jaren zeventig in een paar delen van Nederland een schaarse broedvogel. Hij is daarna jaren weggeweest. Vanaf 2005 bezet hij steeds meer gebieden, hetgeen de vangkans op deze vogel vergroot heeft.

Gelukkig is dat ook op onze ringlocatie het geval. De eerste dateert van 2007 (1). In 2008 is er geen exemplaar gevangen. In 2009 is er slechts vier keer in het najaar geringd. Tijdens drie van de vier ringdagen zijn er totaal 4 exemplaren gevangen en geringd. Zoals eerder opgemerkt, is er door omstandigheden in 2010 slechts één keer geringd en is er geen cetti's zanger gevangen. In de laatste periode zijn ze alle jaren gevangen. Wat hierbij opvalt, is dat de meeste vangsten in het najaar gedaan zijn.

Fitis (17, 10, 13)

Fitissen worden relatief gezien niet veel gevangen, omdat ze vanaf eind augustus, halverwege september al weggetrokken zijn. De meesten worden gevangen in het voorjaar en een enkele in augustus.

Tjiftjaf (75, 41, 69)

De vangsten van de tjiftjaf fluctueren behoorlijk. Op 14 april 2013 zijn er extreem veel gevangen, namelijk 22, waarvan er 1 een terugvangst betrof. In de onderzoeksperiode zijn ze van

eind maart tot eind oktober geringd. Samen met de zwartkop is deze soort het meest gevangen.

Uiterlijk zijn er minieme verschillen tussen de tjiftjaf en de fitis. Pas in de hand kan met zekerheid worden gezegd welke soort het is. Er wordt dan gekeken naar de versmalling aan de buitenvlag van de handpennen. Bij zes pennen (inclusief de duimvleugel) betreft het een tjiftjaf en bij vijf een fitis.

Vuurgoudhaan (0, 2, 2)

Dit noemen we een krent in de pap, misschien wel vanwege zijn mooie kleuren. Hij is zeker net zo schaars als de goudhaan, maar die is veel minder kleurrijk. Met een gewicht van rond de 4 tot 5,5 gram is dit de lichtste vogel van ons gebied. Soms laten ze hun hoge schrille roepje horen terwijl ze in de zakjes zitten of geringd worden. Hiermee houden zij het contact met soortgenoten.

Staartmees (12, 26, 4)

Deze mezensoort is voornamelijk standvogel. Dat is ook de reden waarom ze nogal eens teruggevangen worden. Meestal trekken ze in groepen rond, maar niet altijd vliegt zo'n groep in z'n geheel in het net. Als een enkeling van de groep in het net vliegt houden ze contact door te blijven roepen. Soms vangen we heel de groep of een groot deel van de groep, zoals op 17 oktober 2011 (6), 30 september 2012 (9) en 24 oktober 2013 (10)

Goudvink (54, 41, 22)

De goudvink is een vaste broedvogel van het gebied. Het aantal broedparen is niet groot, maar wel stabiel. We kunnen aan de hand van de gevangen aantallen ook zeggen dat ze veel rond de ringplek aanwezig zijn. Ze worden dan ook regelmatig, in relatief grote hoeveelheden, gevangen. Ook in de periode tot 2000 werden ze bijna elk jaar gevangen. In 2007 zijn er zelfs 46 exemplaren in de netten gevlogen en in 2008 nog eens 25.

Ook in de periode van het *Goudvink*

Groene Strand, waar vooral

lage struiken en een brede rietstrook de ringplek vormden, werd deze vogel elk jaar gevangen in aantallen tussen de 2 en 16 exemplaren met twee uitschieters in 1997 (20) en 1998 (30).

Tot slot nog aandacht voor een aantal soorten die in aantal weinig werden gevangen, maar wel in het oog springen.

Sperwer (0, 0, 1)

Deze jager werd vaak waargenomen, enkele keren misten ze de netten. Twee keer wist een vrouw voordat de "plukkers" haar konden grijpen, weer uit het net te vliegen, maar eindelijk was het dan zover: op 25 april 2013 vloog er eindelijk een eerstejaars man in het net. Nadat de gegevens waren genoteerd en de nodige foto's waren gemaakt, hebben we de vogel laten vliegen. Wat speciaal was aan deze dag is dat de volgende soort, de bosuil, diezelfde ochtend werd gevangen. Een bijzondere ringdag dus.

Bosuil (0, 0, 1)

Dit kan de grootste verrassing worden genoemd op de ringlocatie. Zeker als je nagaat dat deze uil na het loslaten prompt weer in bijna het zelfde net vloog. Uiteraard is hij er direct weer uitgehaald en opnieuw in vrijheid gesteld.

Het was de eerste keer dat hier een bosuil gevangen werd. Helaas was het niet mogelijk om zijn gewicht te meten, omdat we op dat moment niet in het bezit waren van een geschikte weegschaal.

Ijsvogel (2, 1, 0)

Dit is verreweg de kleurrijkste vogel die gevangen is. Met zijn bijna "hydraulisch" draaiende nek verbaasd hij steeds iedereen weer met z'n schoonheid. Inmiddels heeft de ijsvogel ons al vaak verrast. Terwijl ze, soms wel met z'n drieën, schichtig langsvliegen over het Oostvoornse Meer, maken ze soms de fout om de ringbaan in te vliegen. Eenmaal (20 oktober 2007, rond 11.00 uur) vlogen er zelfs tijdens "sluitingstijd" twee tegelijk in het net. Uiteraard hebben we de sluitingstijd toen nog even opgeschort. Helaas was onze steun en toeverlaat (Theo Hagedoorn) toen net vertrokken in verband met andere verplichtingen, dus hebben wij dit moment zonder hem moeten verwerken. Totaal zijn er door de jaren heen op deze locatie 7 exemplaren gevangen. Op de vroegere locatie, Groene Strand aan het Oostvoornse Meer is er in de periode 1988 tot en met 1999 nooit één gevangen.

Grote bonte specht (0, 1, 2)

Een spectaculaire soort om te vangen. Zijn scherpe nagels, waarmee deze specht zich vastklemt tegen de boomstam, zorgen voor de nodige wondjes aan de vingers van de plukker en de ringer. Wonderbaarlijk is, dat het hakken van de snavel op de hand, minder verwondingen oplevert dan je zou vermoeden.

Witte kwikstaart (0, 0, 1)

Nog een verrassing. Een redelijk algemene broedvogel, al bestaat de indruk dat de soort de laatste jaren afneemt. Op Voorne is de soort nooit eerder gevangen. De vogel was erg donker op de rug, waardoor er even aan een rouwkwikstaart gedacht werd, maar omdat er een duidelijke scheiding in de overgang van nek naar rug te zien was, betrof het toch de gewone witte kwikstaart. Bij de rouwkwikstaart, is deze overgang niet te zien.

Nachtegaal (1, 0, 1)

Juist het gebied rond de ringplek loopt in de tweede helft van april vol met nachtegalen (minimaal 9 zingende ♂♂ aan de Brielse Gatdam).

Ze weten dan in dit deel van april de netten goed te ontlopen. Als in mei en juni doorgeringd zou worden, liggen de aantallen wellicht veel hoger. De twee enige vangsten van het hele gebied (ook vanaf 1988) zijn op 23 april 2011 en op 1 mei 2013 op het Parnassiavlak geweest.

Gekraagde roodstaart (0, 1, 0)

Deze soort zien we ook als een krent in de pap. Vooral de mannetjes zijn een lust voor het oog. Helaas is het een tijdje minder goed gegaan met de gekraagde roodstaart, maar gelet op het aantal waarnemingen van het afgelopen jaar ziet het er weer iets beter uit. Hij is echter nog niet vaak gevangen in het duinengebied (2000 (1), 2001 (1) en in 2012 (1)).

Fluiter (1, 0, 0)

Deze zeldzaamheid in ons gebied, was medio jaren zeventig een soort die op het landgoed Strypemonde met circa 8 paar gebroed heeft. Het kenmerkende stuitergeluidje was onmiskenbaar. Helaas is de soort uit het betreffende beukenbos verdwenen. Toch wordt er zo nu en dan nog een territorium gemeld uit relatief kleine bospercelen. Dat geeft wel aan dat de fluiter zich tot ons gebied aangetrokken voelt. De vangst in 2011 was één van de grootste verrassingen.

Keep (0, 1, 0)

Dit is voor ons land een echte uit Scandinavië afkomstige trekvogel. Regelmatig horen we deze vogel overvliegen met z'n karakteristieke scherpe keeip-roep. Soms gebeurt dit op de ringplek en hopen we dat deze kleurrijke vogel even ons net aandoet. In 2012 lukte dit.

Terugvangsten

Er zijn redelijk wat terugvangsten geweest. De meeste terugvangsten komen echter van de eigen ringlocatie.

Opmerkelijk terugvangsten zijn onder andere:

- heggenmus (1), kleine karekiet (1), zwartkop (3) allen in België geringd met Brussel-ring;
- zwartkop (1) geringd door ons en teruggemeld vanuit Groot Brittannië;
- zwartkop (1) in Frankrijk geringd 1x met Parijs-ring;
- merel (1) in Frankrijk geringd met Parijs-museum-ring;- merel (1) in Nederland geringd in Pingjum te Friesland.

Conclusie & discussie

Over de gehele verslagperiode gerekend is 2011 het eerste jaar geweest, waarin de ringgroep Voorne weer in de gelegenheid is geweest op een groot aantal dagen te ringen. Dat was onder andere het gevolg van gunstige weersomstandigheden en het toevoegen van twee personen aan het ringteam. Gelet op het aantal vogels dat geringd is, kan gesteld worden dat 2011 en 2012 redelijke ringjaren zijn geweest. In 2011 werden er 456 vogels geringd, in 2012 407 en in 2013 ging het om 244 vogels. In 2009 en 2010 werden er veel minder vogels geringd.

In de periode 2009-2013 werd de tiftjaf (227 exemplaren) het meest van een ring voorzien, gevolgd door de zwartkop (192), goudvink (142) en roodborst (138). Op de vinkenbaan van Westenschouwen belandden in 2009 en 2010 de roodborst en zwartkop ook in de top drie, maar werden ook de pimpelmees en de goudhaan veel gevangen (Oskam et al., 2010-2011). De toppositie van de goudhaan zal vermoedelijk verband houden met het relatief grote naaldhoutareaal op Schouwen, hoewel er ook op Voorne wel regelmatig goudhaantjes in de netten worden aangetroffen.

Over het gehele land gemeten is de koolmees overigens sinds 1990 de soort die het meest is geringd. Daarvan zie je op onze eilanden weinig terug. Pimpelmees, zwartkop en roodborst staan ook landelijk gesproken in de top tien van de meest gevangen soorten (bron: Vogel-trekstation 2014).

Een invasie pimpelmezen deed in 2010 vooral het oosten van het land aan en in veel mindere mate het zuidwesten van het land (Oskam et al., 2011). In 2008 werden op de ringpost bij Westenschouwen echter ruim 2100 pimpelmezen gevangen, nadat zich een invasie uit de Baltische staten voordeed (Oskam et al., 2009). Op Voorne worden weinig pimpelmezen gevangen, ook niet in invasiejaren. Kennelijk mijdt deze soort ook dan ons eiland. De wel gevangen mezen betreffen vermoedelijk standvogels. Wel moet worden vermeld dat er op de vinkenbaan met lokmiddelen wordt gewerkt, zoals onder andere vogelgeluiden. Wellicht dat in de toekomst vogelgeluiden bij ons extra vangsten kunnen opleveren.

Van het totaal aantal op het Parnassiavlak teruggevangen vogels ging het bij de tiftjaf om 54 exemplaren (24%), bij de zwartkop ging het om slechts 13 terugvangsten (7%), bij de goudvink betrof het 44 terugvangsten (31%) en bij de roodborst 20 terugvangsten (14%). Over de gehele verslagperiode werd 21% van de vogels teruggevangen. Met andere woorden: een vijfde deel van de ooit een keer geringde vogels belandde uiteindelijk wederom een of meerdere keren in de netten van onze ringgroep, voorwaar een aanzienlijk percentage!

Opvallend is verder het geringe aantal terugmeldingen uit het buitenland. Op het eerste

gezicht zou je verwachten dat veel meer vogels uit veel meer landen zouden worden teruggemeld. Dat is niet het geval. Bekend is dat uit de landelijke cijfers blijkt dat slechts 1% van alle geringde vogels wordt teruggemeld. Met drie meldingen uit België, één uit Frankrijk en één uit Groot-Brittannië, worden zwartkoppen nog het meest teruggemeld. Merel, heggenmus en kleine karekiet completeren het beeld.

Het landelijk beeld bevestigt dat zwartkoppen veelvuldig in Nederland worden geringd en met regelmaat worden teruggemeld. Meldingen komen vooral terug uit Duitsland (die met name langs de kust worden teruggemeld), maar ook uit Engeland, Frankrijk, Spanje, Marokko en Noorwegen (Op het Vinkentouw nr. 129). De op Voorne geringde zwartkoppen zijn vermoedelijk op weg geweest naar het diepere zuiden om daar te overwinteren dan wel naar Engeland, waar de zwartkoppen in toenemende mate overwinteren. Bekend is dat zelfs de populatie uit Oostenrijk in Engeland gaat overwinteren. Duitse vogels zijn opmerkelijk genoeg niet op Voorne gevangen, terwijl juist deze vogels via Nederland naar Engeland doortrekken.

Opvallend was dat de vangkans van de fitis in het voorjaar groter was dan in het najaar. Dit ondanks het feit dat het een algemene broedvogel is voor het Voornes Duin. Een reden zou kunnen zijn, dat de meeste fitissen al bij de eerste ringbeurt in augustus nagenoeg niet meer in ons gebied aanwezig zijn. Vermoedelijk vertekent dit de resultaten van de in totaal gevangen fitissen in substantiële mate. Overwogen kan worden in de komende jaren ook in juli en vroeger in augustus te ringen, dat zou het beeld kunnen completeren.

Bijzondere vangsten waren er ook in deze verslagperiode. Wat te denken bijvoorbeeld van een ijsvogel in de netten of een bosuil? Machtig mooi om te zien natuurlijk. Ook de vangsten van fluitser, sperwer en cetti's zanger spreken tot de verbeelding. De vangsten van ijsvogel en cetti's zanger illustreert tevens de ontwikkeling van de broedvogelstand op de zuidoever van het Oostvoornse Meer, waar beide soorten zijn gaan broeden.

Voor het volledige verslag "Ringverslag Parnassiavlak 2009 t/m 2013" wordt verwezen naar de website van de KNNV afdeling Voorne.

Literatuur:

Van der Heiden A. (1999). Overzicht van 12 jaar vogels ringen op het Groene Strand bij Oostvoorne. Brielle. KNNV afdeling Voorne.

Van der Heiden A. (2008). Parnassiavlak Verslag van 9 jaar ringonderzoek 2000 t/m 2008. Brielle. KNNV afdeling Voorne.

Oskam C., van Ree T. en Schildwacht M. (2011). Jaarverslag 2010 vinkenbaan Westenschouwen. Sterna 56 (1): 14-17.

Oskam C., van Ree T. en Schildwacht M. (2010). Jaarverslag 2009 vinkenbaan Westenschouwen. Sterna 55 (2): 58-61.

Terugmeldingen (2013). Op het Vinkentouw (129): 34-38. Juni 2013. Vogeltrekstation Wageningen.

www.vogeltrekstation.nl/resultaten/cijfers.